

mokslas — menas — literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1983

RUGSĖJO MĖN. 10 d. / SEPTEMBER 10, 1983

PART TWO — Nr. 180(31)

Šiame numery:

Lituanistinė vasara.

Dievas nėra šališkas žmonėms (Gal. 2,5) — Jis veikia visuose.

Prano Dom. Girdžiaus „Rudens vasara“.

Vatikano rinkinių paroda Chicagos Meno institute.

Česlavo Milošo eilėraštis.

Pokalbis su Faustu Strolia.

Nauji leidiniai.

Kertinė Parastė

Lituanistinė vasara

Ši šeštadienį daugelyje mūsų gyvenviečių prasidėjo lituanistinių šeštadienių mokyklų mokslo metai. Mūsų organizacijos vėl ima ruošti sekmadieniais susirinkimus — prasidėjo veiklos metai po vasaros pertraukos. Tačiau nustebsime, pažvelgę į praėjusią vasarą — lituanistikoje tai nebuvo atostogos, o tikras darbymetis. Vasara, aišku, prasidėjo su Pasaulio Lietuvių dienomis, kurios buvo mūsų kultūrinio gyvenimo manifestacija, ir jų pasisekimą užtikrino tūkstančiai susirinkę į sales žiūrovai ir klausytojai. Tos dienos paliko neišdildomą įspūdį. Už jų tačiau radosi progų tyliam ir sukaupiamam, bet nemažiau reikšmingam lituanistiniam darbui. Tai įvykiai, kuriuose žmonės sėdėjo, galvojo ir kartu svarstė akademines lituanistines temas. Organizacijų suvažiavimuose, stovyklose ar studijų savaitėse buvo nagrinėjami aktualūs Lietuvos reikalai, neretai buvo paliesti ir plačios kultūrinės temos, ruošti literatūros vakarai ir koncertai. Bet šia proga norėtumėsi išskirti dvi savaites šios vasaros įvykių, kurie ypač krito akin savo lituanistinių studijų programa.

Jau dešimtą kartą įvyko Lituanistikos Seminaras — šįmet jėzuitų rekolekcijų namuose Clinton, Ohio. Seminaras pasižymėjo tikrai ambicinga programa: čia buvo dėstoma ne tik gramatikos pradžios, bet taip pat ir kalbos kultūros kursas, kurio buvo siekiama suteikti taisyklingos kalbos naudojimo pagrindus. Pačiai kalbai (jau ne vien kaip įrankiui) suprasti tarnavo kalbos praeities kursas. Tarimo pratimų įjungimas rodo programos rengėjų apdairumą — kalbą besimokantis turi turėti progą lavintis ir įgytas žinias pritaikyti. Įdomi ir naudinga meninio vertimo kurso tematika ir metodika, o lietuvių literatūros kursai, kuriuose analizuota novelė, mokytojai interpretacijos ir kritikos priėjimų prie literatūrinio kūrinio, tiek prozos, tiek poezijos, turbūt sudarė seminaro studijinių branduolių — kiek daug literatūros reikėjo perskaityti ir permąstyti šiuos kursus einant! Brandesniai lietuviškai intelektualumui ugdyti ypač aktualūs buvo istorijos kursai: lietuvių tautinis atgimimas, Baltijos valstybės nuo 1940 metų, lietuvių kultūros istorija, akcentuojant šimtmetį po Aušros pasirodymo. Čia vertėtų paminėti ir seminaro rengėjų ypatingą rūpestį šią vasarą — po Pasaulio Lietuvių Jaunimo

kongreso, stovyklos ir studijų savaitės tikrai nebuvo savaime suprantama, kad atsirastų pakankamas dalyvių skaičius ir Lituanistikos seminarui. O vis dėlto jų atsirado ir jie vispusiai jiems suteiktas intelektualines programas išnaudojo savo intensyviu darbu ir protiniu atvirumu. Dainavoje ir šią vasarą vyko Mokytojų Studijų savaitė. Tai lyg ir Lituanistikos Seminaro židinys, nes kaip tik mokytojų studijų savaitėje 1973 metais kilo mintis tokį seminarą organizuoti. Mokytojų studijų savaitės paskaitos skiriasi į dvi dalis, kaip natūralu mokytojų kursų programai: viena dalis skirta lietuvių istorijos ir literatūros temoms, su ypatingu dėmesiu Aušrai šiais metais, o antroji — metodikai. Tai tiesiogis tobulinimasis darbu lituanistinėse mokyklose. Ir tai rodo, jog mūsų mokytojai anaiptol nesitenkina, kaip jiems kartais neužpelnytai prikišama, „dar iš Lietuvos atsivežtais mokymo metodais“, o nuolat rūpinasi lituanistinį švietimą taikyti dabartiniais mokiniais ir laiko reikalavimams: pvz., daug dėmesio buvo skirta lietuviškai nemokančių mokymo specialioms problemoms, tėvų vaidmeniui, mokyklų programų atitikimui mokiniais, net paties mokytojo kalbos stiliui.

Prieš savaitę, pirmąkart Toronte, įvyko Lituanistikos Instituto suvažiavimas. Čia buvo galima pajusti Toronto lietuviškos visuomenės atvirumą lituanistikai ir paramą bei dėmesį lituanistams. Kad lituanistikai mūsų visų bendras reikalas buvo parodyta ne vien rengimo komiteto vašingumu svečiams, bet taip pat ir torontiešių gausiu dalyvavimu suvažiavimo paskaitose. Atvykusieji Lietuvių Namų Gedimino pilies mėnė neatrodė apvilti — neįprastai įdomios Šauliaus Tomo Kondroto romano *Žaltio žvilgsnis* analizės klausėsi lyg apkerėti (ir būtų čiupe knyga čia pat skaityti, jei po ranka būtų buvusi). Klausytojams taip pat smagu buvo pasivaikščioti pokario lietuviškosios poezijos gamtovaizdyje ir pamatyti nuostabių dalykų, kurių patys greičiausia nebūtų įstengę pastebėti. Publika labai jautriai reagavo į Pasaulio Lietuvių Jaunimo anketos analizę ir tikrai buvo suinteresuota žinia, kad iš Kanados jaunimo grįžo mažiau atsakymų, negu iš Vokietijos — jie aiškinosi, kodėl ir vertė (Nukelta į 4 psl.)

Dievas nėra šališkas žmonėms (Gal. 2,5)

Jis veikia visuose

AUGUSTINAS RUBIKAS

Šio teiginio svarba

Klausimas: ar Dievas antrastinio teiginio, paskelbto viename apaštalo Pauliaus laiške, iš tikrųjų ir laikosi? Su pagrindu galim klausti: ar Dievas į visus žmones atsižvelgia, tai yra, ar jis yra prieinamas visiems, ar jis visiems žmonėms apsišviečia, ir ar jis per visus žmones gali ir prkalbėti? Klausimas yra labai svarbus, nes nuo atsakymo į jį didėle dalimi priklauso pačios Bažnyčios samprata ir — kas svarbiausia — tikinčiųjų tarpusavio santykiai Bažnyčioje. Ieškant atsakymo į šį klausimą, teks panagrinėti Dievo nešališkumą žmonių pasaulyje ir Dievo nešališkumą Bažnyčioje. Tokiu būdu šis straipsnis susidės iš dviejų dalių: I. Dievo nešališkumas žmonijai, ir II. Dievo nešališkumas Bažnyčios istorijoje. Tad visų pirma tenka klausti: ar buvo Dievas nešališkas

darbas, tęsėsis šimtus, o gal ir tūkstančius metų.

Arkivyskupas J. Skvireckas, teigdamas, kad Šv. Rašto Pradžios knyga, piešianti pasaulio sukūrimą, yra parašyta Mozės, vis dėlto pastebi, kad „ji pasakoja dalykus labai senovinius, kurių nematė nei pats Mozes, nei jo laikų gyvenantieji Žydai“ ir kad „tiesą galėjo jis sužinoti apie anuos praejusius amžius, kadangi nemaža žinių buvo likę Patriarkų padavime, nestigo taip pat ir rašytų šaltinių“. (1)

Tad tenka klausti: iš kur tie šaltiniai, iš kur tie padavimai? Kas, pavyzdžiui, labai senovini pasakojimai apie tvaną iš Gilgamešo epo perkėlė į Senąją Testamentą?

Gilgamešo epas, kilęs derlingam Tigro ir Eufrato upių slėny, yra labai senos datos. Jis atsirado maždaug ketvirtam tūkstantmečiui prieš Kristų. Jame pasakojama, tarp kitko, ir apie kadaise įvykusį didelį tvaną. Tą pasakojimą skaitant, paaiškėja

I. ŽMONIJOS ISTORIJOJE?

Senujų Rytų mitai

Žinome, kad Dievas senovėje buvo apsišviekęs vieni tautai Rytuose, būtent Izraeliui. Tačiau, variant Šv. Rašto puslapius, paaiškėja, kad pasakojimų apie pasaulio pradžią, užrašytų Šv. Rašte, šaknys siekia ir kitas tautas. Tie pasakojimai nėra būvę vieno Izraelio išradimas ar atradimas. Iš savo kaimynų Izraelis yra skolinęsis mitų apie pasaulio pradžią. Tuos mitus Izraelis perdirbo savaip ir pateikė jau tikėjimui į vieną Dievą šviesoje. Tai, ką laikydavom vieno Mozės knyga, pasakojančia apie pasaulio atsiradimą, — tai yra būvę daugelio žmonių, daugelio tautų

Labai senas pasakojimas apie didžiulį tvaną buvo paplitęs Rytuose daugybe variantų — dviem jų pasinaudojo Šv. Rašto autoriai. Jie tuos du variantus taip supynė, kad juodu vieną nuo kito vos galima atskirti. Bet juodu vis dėlto skiriasi. Vienam jų tvanas tęsiasi 40 dienų, o kitam —

150 dienų. Vienam jų Nojus paleidžia balandį, o kitam varną. Varnas ir balandis, 40 ir 150 dienų rodo, kad Šv. Rašto autoriai, paėmę du variantus, juos susiuvė į vieną pasakojimą, norėdami parodyti kaip Dievas neapkenčia nuodėmės. (2)

Taip pat Šv. Rašto autoriai yra davę du skirtingus pasakojimus apie pasaulio sukūrimą. Jie ir tuos taip gražiai susiuvė į vieną, kad siūlės beveik nebematyti. Štai vienas jų (Pradžios 1, 1-2, 3) Dievas sukuria pasaulį per 6 dienas, o kitame (Pradžios 2) — per vieną. Tie du pasakojimai skiriasi tematika. Vienas jų yra kilęs aukštojoje teologijoje mokykloje Jeruzalėje, o kitas — sinagogos pamoksluose. Vienas jų iškelia žmogų kaip Dievo vietininką žemėje, o kitas pabrėžia moters lygybę su vyru ir tuo pasipriešina Senoviuose Rytuose viešpatavusiai pažiūrai, moterį laikiusią kažin kuo tarpiniu tarp gyvulio ir vyro.

Kas tad tuos pasakojimus Izraelio tautoje koordinavo, taisė ir skelbė?

Tegu Pradžios knyga mus yra pasiekusi ir Mozės vardu — prie jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užominių pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herėzija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsišviekęs vienai Izraelio tautai. (3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuo.

Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievi besis-*

lankant pas visus žmones primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygoje, vadinamoje Rigvedomis. (4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirties žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė. (5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabūdęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink. (6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygos turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomomis (patarlemis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindą yra deivė Mata, dievačio Saulės duklė. Laiko pradžioje ji yra užsėmusi pas žmones. Ja visa laikosi. O kas jai priešinasi, patenka nelaimėn, nes Mata reiskia daiktų vidinę tiesą. Žmogus turi klausyti Matos, nes tik būdamas nusizėmęs ir kuklus jis taps išmintingu. Ir Senojo Testamento Patarlių knyga sako: „Viespats turėjo mane (išmintį) savo kelių pradžioje. Aš esu įstatyta nuo amžių. Palaiminti, kurie sergi mano kelius. Kas gi man nusidėda, žeidžia savo sielą. Visi, kurie nekencia manęs, mėgsta mirtį“ (8-22.23.34.36). Taigi tą tiesą buvo pastebėję ne tik izraelitai, bet ir egiptiečiai. (7)

II Vatikano susirinkimas sako: „Nuo pat senovės iki mūsų dienų įvairiose tautos buvo vienaip ar kitaip įžvelgtas paslaptinga jėga, glūdinti pasaulio būvyje ir žmogaus gyvenimo įvykiuose. Kartais

užtikame jose net aukščiausios Būtybės arba ir Tėvo pripažinimą. Tas pažinimas ir pripažinimas pripildo jų gyvenimą gilaus religinio jausmo. O su kultūros pažanga susijusios religijos į tuos pačius klausimus stengiasi atsakyti tikslesnėmis sąvokomis ir suprantamesne kalba. Taip induizmo sekėjai gilinasi į dieviškąją paslaptį ir ją išreiškia neišsamiama mitų gausa bei aštriamintės filosofijos užmojais. Jie ieško išsilaisvinimo iš mūsų slegiančios padėties arba įvairių asketinių gyvenimų, arba gilių mąstymų, arba su meile ir pasitikėjimu glausdamiesi prie Dievo. Budizmas įvairiais savo pavidalais išpažįsta radikalių šio kintančio pasaulio nepakankamumą ir moko, kokių kelių, pamaldžių ir pasitikinčių gyvenimą, žmonės gali prieti tobulo išsilaisvinimo būsenos arba, remdamiesi savo jėgomis arba pagalba iš aukščiau, pasiekti aukščiausio apšvietimo. Panašiai ir kitos pasaulio sutinkamos religijos stengiasi įvairiais būdais atsakyti į žmonių širdies nerimą, pasiūlydamos tam kelius, tai yra doktrinas, gyvenimo taisykles ir šventas apeigas. Katalikų Bažnyčia neatmeta nieko, kas tose religijose yra teisinga ir šventa. Su nuoširdžia pagarba ji žvelgia į tuos veikimo ir gyvenimo būdus, kurie, nors daug kur skiriasi nuo jos pačios tikimų ir mokomų dalykų, tačiau neretai atspindi aną visus žmones apšviečiančią Tiesą. Tačiau kartu ji nuolat skelbia ir turi skelbti Kristų, kuris yra kelias, tiesa ir gyvenimas, kuriame žmonės randa religinio gyvenimo pilnatvę ir kuriame Dievas visa suteikė su savi“ (Bažnyčios santykiai su nekirščionių religijomis. Pareiškimas. 2).

Taigi, II Vatikano susirinkimo mokslo nekirščioniškosios religijos ne viskas yra klaida. Jose galėjo ir gali būti teisingų ir šventų dalykų.

Sidartas Gautama, gyvenęs 560 - 480 metais prieš Kristų, vėliau pavadintas Buda (Apšviestuoju), buvo aristokratu, turtingu tėvų sūnus. Tačiau, sulaukęs 29 metų amžiaus, jį vieną dieną sukrečia nelaimingų žmonių, ligonių reginys. Tada Buda apleidžia ištaigingus tėvų rūmus ir veda griežtą, asketinį gyvenimą. Po vieno labai stipraus religinio pergyvenimo (apšvietimo), jis keliauja po Šiaurės Indiją ir skelbia mokslą, paremtą savo religine patirtimi: kaip galima nugalėti skausmą pasaulyje. Jis moko žmones užuojautos visoms kenčiančioms būtybėms. Anot Buehlmann, tuo Buda senąja bramanų, aukščiausiai indų kastai priklausančių kunigų, religiją išvadavo iš klerikalizmo ir ritualizmo. Jis pasipriešino tam tikram būdai Dievą garbinti, pagal kurį Dievo palankumą žmogus gali įsigyti vien tam tikromis, kunigų atliekamomis apeigomis. (8) Budizmas tampa pasauline mėlės ir broliškumo religija.

Budos mokslo mahajaninė kryptis, prasidėjusi maždaug Kristaus laikais, įpareigoja laikytis penkių įsakymų: neužmušti, nevogti, skaisčiai gyventi, nekaltinti netiesos ir negerti svaigalų.

Didysis mėlės įsakymas, iš dalies, jau buvo žinomas ir Senajam Egipte. Jo užuominų galim rasti ir senujų graikų etikoje. Egiptiečių vadinamoji Mirusiųjų knyga kalba apie badaujančių maitinimą, nuogųjų apmėginimą ir persekiojamųjų priglaudimą. O Kristaus posakis: „Visa, ko jūs norite, kad žmonės jums darytų, ir jūs darykite“ (Mato 7, 12), vadinamas aukso taisykle, buvo žinomas ir kitose tautose, tik negatyviai suformuluotas: ko nenori, kad tau darytų, nedaryk ir pats (Nukelta į 2 psl.)

Wrigley Field, Chicago, 1965

Nuotrauka, išstatyta Chicagos Meno instituto fotografijų parodoje, pavadintoje „Chicago: The Architectural City“. Paroda, surengta

paminėti Chicagos miesto 150 metų sukaktuves, rodoma iki š.m. rugsėjo mėn. 18 d.

Algimantas Kezys

Dievas nėra šališkas žmonėms (Gal. 2,5)

(Atkelta iš 1 psl.)

kitam. Tą taisyklę galima rasti ir Senekos raštuose, ir senųjų kinų literatūroje, ir indų tautiniam epe Mahabarata. Atrodo, kad ši taisyklė bus spontaniškai atsiradusi apie 800 metus prieš Kristų įvairiuose antikinio pasaulio kultūros centruose: Graikijoje, Kinijoje, Indijoje, Ninevėje, Egipte.(9)

Izraelitų Dievas

Prieš 3200 metų Mozei apsiėmęs Dievas Jahvė vardu. Taip Dievą vadino madianiečiai. Pas madianiečius Mozė buvo pabėgęs nuo faraono, pas juos ganė avis, jų kunigo dukterį buvo vedęs, su jų kunigu kartu Dievą garbindavo. Mozė ragino ir izraelitus Dievą tuo vardu įsivaikinti. Izraelitai tai ir padaro prie Sinajaus kalno.

Tai nereiškia, kad izraelitai dabar būtų išsidėję ano Dievo, kurį jų tėvai buvo garbinę, ir prisimėję kitą, madianiečių Dievą. Izraelitams paaiškėjo, kad tai yra vienas ir tas pats Dievas, kuris Mozei, ganančiam savo uošvio, madianiečių kunigo Jetro avis, iš liepsnojancio krūmo buvo šitaip prisistatęs: „Aš tavo tėvo Dievas“ (Išėjimo, 3,6).(10)

Tačiau tai dar ne viskas. Su Jahve izraelitai sutapatina ir Dievą El. O tai buvo kananiečių Dievas, žinomas ir babiloniečių, asyrų, fenikiečių kraštuose. El buvo garbinamas kaip dievų Dievas, kaip dievytės pilnybė. Fenikiečiai jį laikė Dievo Balio tėvu. Gi Balis, Elio sūnus, buvo gamtos, augmenijos, gero derliaus, lietaus Dievas. Ir šias Balio ypatybes izraelitai priskiria Jahvei. Čia matyti, kaip Jahvė iš vienos genties Dievo pasidaro visų tautų Dievu, Izraelio kelyje iš politeizmo į monoteizmą.(11)

Todėl reikėtų kalbėti ne apie daugelį senovėje garbintų dievų, o apie daugelį vieno, tikro Dievo vardų. Štai antgamte žmogus gali pergyventi įvairiose vietose įvairiu būdu. Pavieniui ar grupėje patirta dievybė gauna vardą — nepriklausomai nuo kitų grupių, kitose vietose, įsigytos antgamtinės patirties — anų jau kitais vardais pavadintos. Taip atsiranda „daugelis“ dievų. Toliau, žmogus vadovaujasi ne vien savo, bet ir kitų patirtimi. Susitikdamas su kitais, jis pasidalina su jais ir savo antgamtinę patirtimi. Todėl ir „dievai“, arba geriau sakant, Dievo vardai gali keistis ir net kauptis į vieną. Taip ir yra atsitikę Izraelio tautoje, jai pereinant iš politeizmo į monoteizmą. Politeizmas, anot Lohfink, reiškia ne aptarimą dievybės savyje, o jos daugelį konkrečių išgyvenimų.(12) Tai žmonių susitikimas su vienu ir tuo pačiu, žmonių pastangomis, deja, neišsakyti Dievu. Tai dievybės pergyvenimai ne tos pačios kultūros, ne to paties laikmečio, ne to paties krašto, ne tos pačios aplinkos žmonių, sukelių žmonėms įspūdį, kad čia eina kažkas apie daugelį dievų.

Taip ir lietuvių Praamžius būtų ne kas kitas, kaip vardas vieno ir to paties Dievo, jam duotas lietuvių.

Aišku, kad izraelitai žodžiu Jahvė suprato ne tą patį dalyką kaip ir lietuviai. Izraelitai priėjo prie tobulesnės dievybės sampratos. Q tobuliausiai ir galutinai Dievas yra apsiėmęs per savo Sūnų Jėzų Kristų iš Nazareto. Tačiau tai nereiškia, kad visomis kitomis tautomis Dievas nebūtų rūpinęsis, kad jis jas būtų palikęs nuolat, kad jis jas būtų užmirusęs. Dievas nebuvo šališkas. Jis lankėsi pas visas tautas. Jis visose tautose žadino ir brandino antgamtes samonę. Ta samonė nėra nukritusi kokiam vienam tautai iš dangaus staiga. Čia viskas yra brandė ilgam žmonijos istorijos kely.(13) Štai ir Izraelio tautoje (teorinis) monoteizmas įsigali tik Babilonijos nelaisvės metu.(14)

Mes nežinome, kada pirmieji žmonės atsirado žemėje ir kur jie mūsų planetoje pirmiausia pasirodė: ar Mezopotamijos slėniuose, ar Afrikos stepėse, ar Azijos kalvose. Tačiau iš Sv. Rašto, iš Apreiškimo žinome, kad Dievas yra kalbėjęs ir su pirmaisiais žmonėmis — Adamu ir Ieva — bei jų palikuonimis, kad jis yra lankęsis pas visus. Savo pėdsakų jis yra palikęs visuose kraštuose, visose tautose.

Iš Vatikano Meno rinkinių parodos, vykstančios Chicago Meno institute: Bernardo Daddi, Madona su kūdikiu — 14 šimt. taptyba lenoje.

Melozzo da Forlì, Grojantis angelas (freska, 1480).

Krikščionybė ir kitos religijos

1974 m. Bangalorėje (Indijoje) įvyko Indijos įžymiausių teologų kongresas svarstyti klausimo: kokios vertės krikščionybei yra senosios šventosios induizmo knygos — Vedos? Ar nebūtų galima gražiausias tų knygų vietas skaityti liturginėse krikščionių pamaldose, šalia Senojo Testamento knygų? Ar nebūtų galima tuo rodyti, kad Dievas ir praeityje yra buvęs visų tautų Dievas, kad tas pats Dievas jau yra kalbėjęs ir indų tautos protėviams, dar prieš pasiekiant juos Evangeliją? Kardinalas J. Parecattil, Indijos vyskupų tarybos pirmininkas, ta proga pasakė, kad baimė griauti krikščioniškąsias vertybes yra nepagrįsta, nes krikščionybė tam tikromis, pagonių apeigomis ar praktikomis, jau yra pasi- naujojusi — pavyzdžiui, romėnų. Kongrese buvo pareikšta, kad krikščionių šventų knygų pro-

blema anksčiau nebuvo kilusi, nes, krikščionybei kuriantis Romos imperijoje, ten, tiesa, buvo rasta filosofinių raštų, bet ne šventųjų knygų. Jų romėnai neturėjo.

Dievas yra veikęs visose tautose. Todėl Dievo apsiėmimo per Jėzų Kristų nesą galima laikyti žmonijos istorijoje izoliuotu Dievo veikimu, tarsi Dievas kitur ir kitu laiku visai nebūtų veikęs. Tai reiš- kia vien tai, kad per Jėzų Kristų Dievas yra taręs galutinį, papildomą — pataisų jau neberekalingą žodį.

Aišku esą, kad nekrikščionių šventosios knygos nėra įkvėptos ta patia, griežta, prasme kaip ir krikščioniškosios. Tačiau nerei- kia pamiršti, kad Senasis Testa- mentas irgi yra perėmęs kai ką iš neįdų raštų ar padavimų. Be to, Senasis Testamentas apie Jėzų Kristų taip pat ne viską yra žinojęs. Tad tą patį būtų galima pasakyti ir apie nekrikščionių šventąsias knygas. Jeigu jos apie Jėzų Kristų ir nekalba, ir tiesio- giai su krikščionišku jų aiš- kinimu ir nesutinka, tai dėl to ste- bėtis nesą ko. Štai ir žydi Senąjį Testamentą nenorėjo aiškintis Jė- zaus Kristaus prasmę. Senasis Testamentas buvo Dievo įkvėp- tas. Bet kai kurie žydai, juo rem- damiesi, atmetė Jėzų Kristų.

Katalikų teologai, praeityje nekreipdami dėmesio į nekrikščio- niškąsias religijas, galvodavę nepakankamai katalikiškai (visuotinė). Tačiau ir nekrikščio- nių knygose esą Sv. Dvasios dovanų. Ta pati Šventoji Dvasia šiandien mums padedanti jos veikimą anose knygose atspėti. Taip galvojo kongreso dalyviai.

Ir tarptautinis teologijos žur- nalas Concilium šiai temai paskyrė visą numerį (nr. 2, 1976). Jame liturgistas P. H. Schmidt pareiškė, kad šis klausimas ligi II Vatikano Susirinkimo ir jo metu dar nebuvo aktualus. Tačiau tai dar nieko nesako mūsų tema. Viena esą aišku, kad Senojo Testamento niekas negali pavaduoti. Tačiau jeigu nekrikščionių šven- tosios knygos randama vietų, kurias krikščionys galetų aiš- kinti Kristaus prasmę, jeigu Sv. Rašto šviesoje paaiškėtų nauja šių knygų prasmė, ir jeigu tos knygos praturtintų Šventąsias, tai tada, teoriškai klausimą svars- tant, nebūtų jokių kliūčių tas kny- gas pavartoti liturgijoje, šalia Sv. Rašto skaitinių. Tada ir jose tektų regėti Dievo veikimą — per Jėzų Kristų Sv. Dvasioje.

Tačiau Roma jau buvo turusi savo žodį. 1975 metais birželio mėn. 14 d. kardinalas J. Knox, liturginių reikalų kongregacijos pirmininkas, laišku Indijos vyskupų tarybai, šią iniciatyvą sustabdė. Laiško pabaigoje kar- dinalas išreiškė viltį, kad Indijos krikščionys ir toliau liks ištikimi

šimtametei bažnytinei tradicijai, kaip jie yra buvę ištikimi ir pra- eityje.

Buehlmann, komentuodamas kardinalo laišką, pažymi, kad Indijos krikščionys kaip tik dėl to praeityje pateko į gėtą — izolia- vosi Indijoje, kadangi nekreipė dėmesio į kitas religijas krašte. Taip jie pasidarė svetimkūniū Indijoje. Be to, vyskupų sinode Romoje 1974 metais Afrikos ir Azijos vyskupai įsakiškai reika- lavo daugiau savistovumo sau pa- tiems bei didesnio krikščionybės įskulturinimo jų kraštuose.(15)

Mes, krikščionys, savo įsi- tikinimą, kad mūsų Sv. Raštas yra Dievo galutinis apsiėsi- kimas, anot Buehlmann, galėsime tik tada sėkmingai apginti kitų akivaizdoje, kai sakysim, kad Dievas jau yra panašiai veikęs ir per kitas religijas, kad jis ir kitur, ir į kitus žmones jau buvo pra- bilęs.

Straipsnio autoriui yra tekę girdėti pasisakymų lietuvių šviesuolių, suabejojusių krikščio- nybės antgamtinę kilmę. Jiems kildavo klausimas: kodėl krikš- čionybėje yra dalykų, bendrų su kitomis religijomis? Jie buvo gir- dėję, kad kitos religijos yra vien žmonių išsigalvotos. Tada jiems kildavo įtarimas: ar nebus krikš- čionybė anas, ankstesnės, reli- gijos kopijavusi bei papildžiusi? Tiems lietuviams atrodavo, kad daug kuo krikščionybės pana- šumą į nekrikščionių religijas reikia aiškintis plagijavimu. O tada jau reikia suabejoti ir krikš- čionybės antgamtiškumu, jos apreiškimu — kaip tik dėl jos panašumų į anas religijas. Štai ir kur veda anų religijų bet kokio antgamtiškumo paneigimas.

Tačiau modernaus žmogaus samonėn, anot Ratzinger, vis giliau skverbiasi įsitikinimas, kad Dievo gailėstingumas išsilies ir anapus jo įsteigtosios Bažnyčios ribų.(16) Tad tebūnie leista at- pasakoti keletą vietų iš Indų šventųjų knygų:

Esu pasaulio pradžia ir pabaiga.

Nėra nieko aukštesnio už mane. Mano paslaptįingoji prigimtis yra persunkusi visatą.

Visos būtybės gyvena manimi, bet ne aš jomis.

Esu šio pasaulio tėvas, motina, palaikytojas.

Esu gyvybė ir mirtis.

Esu būtis ir nebūtis.

(Iš Bagavad-Gitos).

Kai nebuvo nei būties nei nebūties, nei oro nei dangaus, nei mirties nei nemirtingumo, nei dienos nei nakties, —

Vienintelis ramiai sau alsavo ir šalia jo nebuvo nieko.

(Iš Rig-Vedų).

Ką indų knygos tuo „Vienintelio“ supranta? Ar tai yra asmeninis ar neasmeninis Dievas? Indas S. Radakrishnan, religijos filosofas ir politikas, tai šitaip aiškina: kada eina kalba apie Dievą savyje, jis reiškia Absoliutą, Bramaną, pasaulio pagrindą. O kada eina kalba apie jo santykį su žmonėmis, jis reiškia Bagavaną — asmeninį Dievą.(17)

Kaip šiandien aiškėja, mono- teizmas yra buvusi pati pirminė dievybės garbinimo forma In- dijoje. Gi tais 33 ar 3339 Indijos „dievais“, paplitusiais liaudyje, reikia suprasti įvairias vieno ir to paties Dievo funkcijas arba mani- festacijas. Tikintis indų šviesuolis neabejoja aukščiausios ir visuot- nos Dvasios buvimu, kurią pasiekia jis stengiasi.(18)

Jei žmogus atsisakys visų aistrų ir savo dvasių nuramins, tada jis taps nemirtingas ir nepalūs skausme bei nepasiduos džiaugsmo svaiguliui.

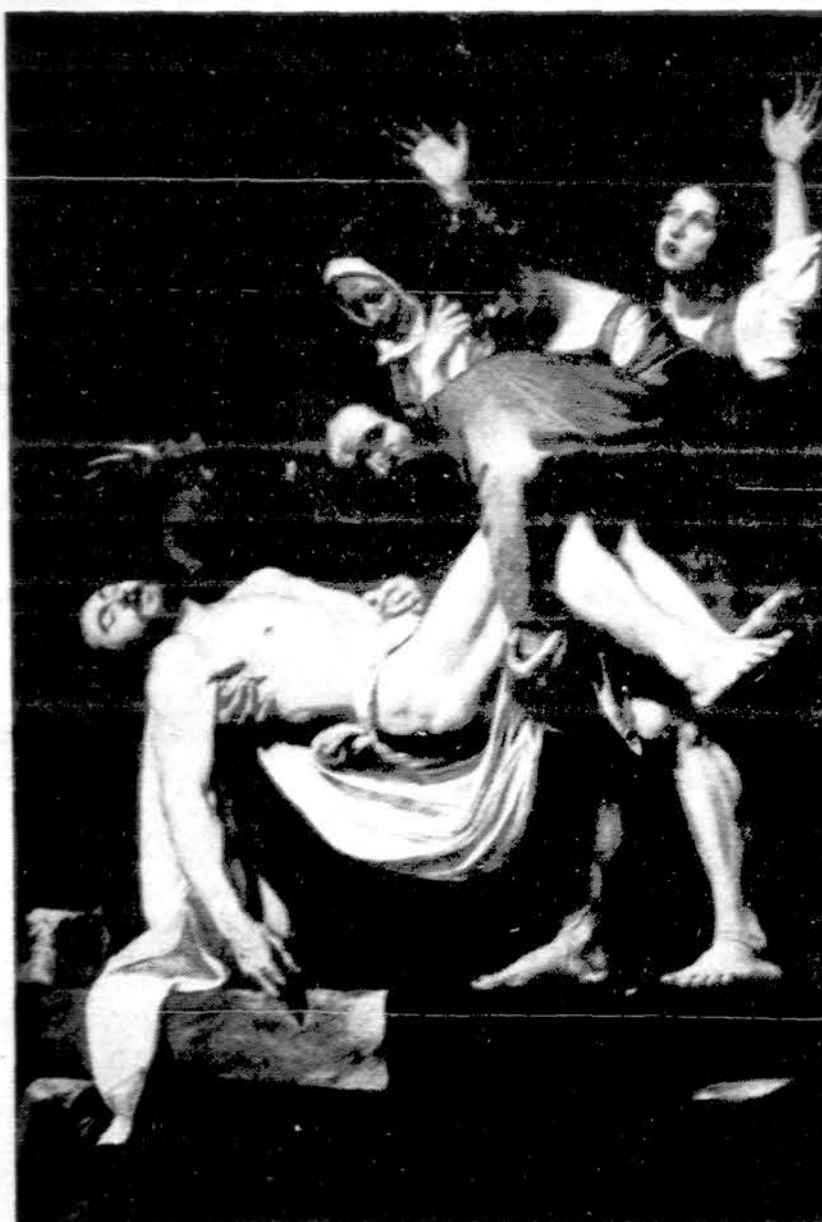
Tada jis nei labai džiaugsis, kai jį ištiks nesitiktė laimė, nei liūdes nelaimės ištiktas, — kadangi jis visus savo pojūčius atitrauks nuo šio pasaulio daiktų, kaip vėžlys, kad savo sąnarius paslepia po savo kiaučiu.

Skaitant šią Bagavad-Gitą vietą, atrodo, lyg skaitytum Tomo iš Kempų Kristaus sekimo, sako Kloetmaier.(19)

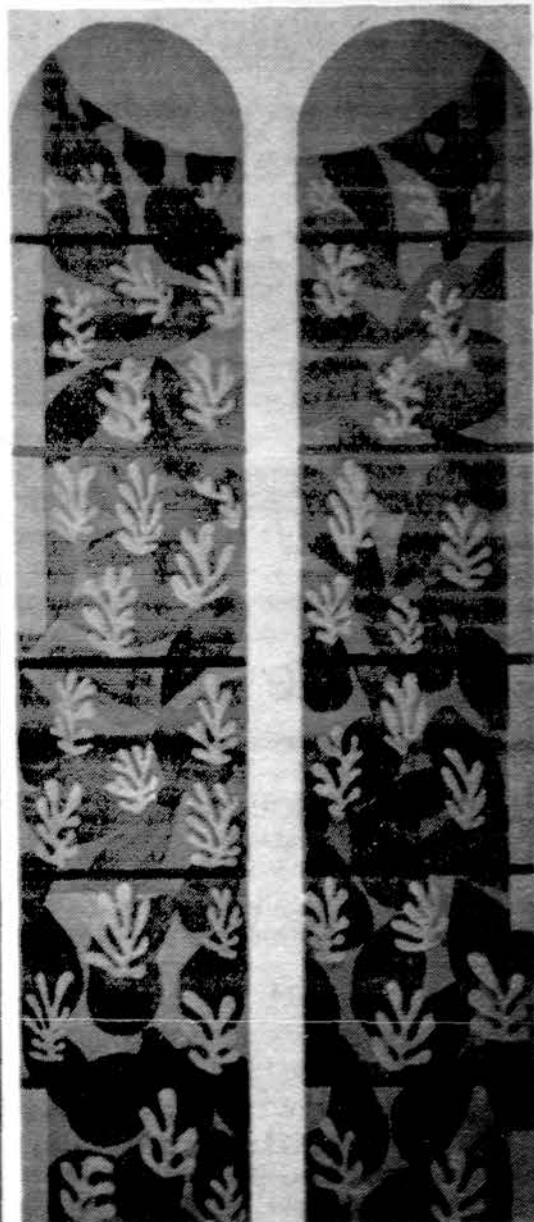
O štai Rig-Vedų maldą, pra- stant nuodėmių atleidimo:

Suteik savo šviesą, Viešpatie, ir sunaikink mūsų nuodėmes.

(Nukelta į 3 psl.)

Caravaggio Nuėmimas nuo kryžiaus, 1604

Henri Matisse Gyvybės medis, 1949

Iš Vatikano Meno rinkinių parodos.

Pranas Dom. Girdžius

Rudens vasara

Alles vergaengliche ist nur ein Gleichnis.

Goethe

— Papasakok, brangusis, kada tu buvai laimingas, kada nelaimingas, — lipšniai paprašė antroji. — Jei ateitkildavo visą naktį nemigti, iš laimės ar nelaimės bėdavo, jog ant rytojaus vaikščiodavai rūškanas? Žinai, visos moterys tokios, jog nori viską žinoti.

— Teisybė, dabar atsimenu. Kai uošvio sodai žydėjo tą pavasarį, to paties klausė pirmoji, — atsakiau. — Tik pamiršau, ką tada sakiau. Gal ir gerai padariau. Tau būtų nemalonu, jei pakartotčiau žodis i žodį. Laimė nepakartojama, o naktys nemiegotos — kiekviena kitokia.

— Gerai išmiegotos taip pat nevienodos.

— Sapnai jas padaro kitokiomis. Koloritas.

— Žinoma, — antroji sutiko. — Kai įsiseigi rožę į švarko atlapą, tau tik atrodo, kad laimė neįsijosi, — ji pamant, bet nieko nesakė. Žinojo, jog ji buvo — antroji, nusiknta bruknelė rudens vasarą.

— Pasakoti nemoku, brangioji, — gyniausi kaip kadaise Didonos svečias, bijodamas sukelti širdyje liūdesį. — Galiu tik atsakyti į klausimus, jei suprasiu, kokių atsakymų tu lauki. Ne tas pats klausiti ir kokio nori atsakymo laukti.

— Tokių klausysiuos iki pat ryto, kol žvaigždės ims blėsti aukštai danguje. Kaip kitados Kartaginoj. Pradėkime.

— Nuo tada, kai uošvio sodai žydėjo? — Nemėgtu šaltų pavasarių.

— Tai nuo Veni Creator?

— Nuo dimensijos, kurią kiti vadina medaus mėnesiu, — antroji pareikalavo pradžiai. — Nuo tada jauniejį meilę įpras- mina, o uošvio sodai nužydėję užmezga vaisių. Raudono ar kvatojo jaunamartė, kol sulaukė sugrąžtų? Ar nepasigedo tėvo motinos?

— Aš buvau jai tėvas, jinai sakė, manoji meilė — motina.

— Dabar antrajai — broli?

— Nesakyk taip, brangioji!

— Gerai, kalbėkim, kaip paskui viskas nusitarė. Ką išdarinėjo vadinamasis tėvas, praėjus medaus mėnesiui? Lai- mingas ar nelaimingas buvai, kai pirma- kart atsitiko, jog, rodos, tik valandėlė sugaišęs pas žmonos geriausiąją draugę, namo sugrįžai vėlai ir tos, kuri tavęs laukė, nepabūčiavai taip karštai, kaip įpratęs buvai (šaltį ir šilimą moters be termometro žino), — užsigeidė žinoti an- troji. — Ar parvestoji ilgai laukė, ar grei- tai nusprendė nelaukdama: kepenį su iešmu ir prancūzišku vynuku atidavė šuniui, o tau pasakė: „Kitą vakarą jei iš darbo negrįši įprastą valandą, galėsi su šunim į šaltą dangų skalyti nevaigęs arba pas mano geriausiąją draugę kraustyti“.

— Kol vakarienė pašilo, margoji paukštelė nuplovė man kojas. Paskui, per šlaunis patapšnojus, su užuojauta tarė: „Sunkiai dirbai šiandien, vyrel! Lova paklota.“ — Ji buvo gera.

— Ji buvo kvaila.

— Kas tau nepatiko, brangioji?

— Viskas.

— Kad nežinojau, kokių atsakymų tu nori? Nelengva atsakyti į klausimus, labai paprastas, bet amžinus.

— Atsakai per daug aiškiai.

— Kad laimė nepakartojama?

George Rouault Šventasis veidas, 1946

Iš Vatikano Meno rinkinių parodos.

Vatikano meno paroda

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Chicagos Meno institute iki šių metų spalio 16 d. vyksta paroda, pavadinta „The Vatican Collections: The Papacy and Art“. Ši paroda yra išskirtinė, nes ji pirmą kartą iš Vatikano yra išvežta į užsienį. Paroda jau vyko New York'e, dabar svečiuojasi Chicagoje ir toliau keliaus į San Francisco.

Parodoje iš viso yra išstatyta 237 meno darbai, surinkti iš Vatikano didžiulės nuosavybės. Jie yra parinkti iš Vatikano muziejų, jo bibliotekos, Šv. Petro bazilikos groty ir popiežiškų namų. Darbai siekia nuo antikinio Egipto iki 20-tojo amžiaus modernizmo. Jie rodo, kokie ir kokios kokybės meno turtai yra saugojami Vatikane, atskleidžiamieji popiežių — meno patronų istorija, kaip jie juos užsakydavo, rinkdavo nuo pat Šv. Petro bazilikos pradžių iki šių dienų.

Vatikano paroda susideda iš tapybos, skulptūros, tekstilės, gobelenų, metalo darbų, liturginių baldų, drabužių, papuošalų. Jų rinkimas prasidėjo su popiežiumi Julijonu II, kai jis, būdamas kardinolu, išstatė Apolono statulą specialiai jai paruoštoje vietoje, Belvedere kieme. Išrinktas popiežiumi 1503 metais, jis šią garsiąją skulptūrą iš Belvedere perkėlė į Vatikaną ir nuo tada prasidėjo Vatikano meno kolekcija. Archeologams pradėjus kasinėjimus Romos apylinkėse, buvo atrasta daug vertingų iškasenų, siekiančių romėnų laikus. Popiežius Julijonas II sukvietė renesanso dailininkai taip išpuošė Vatikano sienas, kad šiandien jose yra neįkainojami meno turtai.

Paroda yra nepaprastai gražiai ir kruopščiai eksponuota, paryškinta keliais pačiais didžiausiais meno darbais. Vienas iš tokių ryškiausių darbų yra skulptūros kūrinyje iš trečiojo amžiaus prieš Kristų, meno istorijoje žinomas kaip „Belvedere Apolonas“. Tai graikų šviesos, jaunatvės, medicinos, poezijos, muzikos ir apskritai visokio harmoningo meno dievas, vaizduojamas gražiu jaunuoliu. Vatikaniui jis yra istoriniai reikšmingas, nes tai pats pirmasis jo rinkinių eksponatas.

Nors didieji renesanso menininkai puošė Vatikano sienas, tačiau šioje parodoje galima pamatyti ir Leonardo da Vinci neužbaigtą paveikslą, vaizduojantį šv. Jeronimą, Rafaelio suprojektuotą gobeleną „Stebuklingas valksmas žuvų“, „Apreiškimas“ ir mažius angelikus — „puti“.

Romėnų meno skyriuje svarbiausią vietą užima marmurinė cezario Augusto statula. Ši skulptūra iš pirmojo amžiaus po Kristaus buvo atrasta 1863 metais

Augustas iš Prima Porta (marmuras) — maždaug 1 m. po Kr.

prie šiaurinės Romos. Cezaris, apsiėmęs romėniška kareivio uniforma, iškėlęs ranką, įspūdingai atrodo kaip karo vadas. Šio rimto valdovo šarvai yra išpuošti įvairiomis reliefinėmis figūrėlėmis. Taip pat labai išraiški ir nuotaikinga yra skulptūra, kur berniukas eina imtynių su žąsine. Garsusis baroko laikų skulptorius Bernini, daug prisidėjęs prie Šv. Petro bazilikos išdėkavimu, paliko daug skulptūros darbų. Parodoje matome jo kūrinių, kur liūtas laiko Danieliaus koją. Įspūdingas yra to paties skulptoriaus sukurtas bronzinis popiežiaus Urbano VIII biustas.

Svarbią vietą parodoje užima didingas ir monumentalus italo dailininko Caravaggio tapybos kūrinyje „Nuo kryžiaus nuėmimas“. Šis menininkas, pasižymėjęs šviesos ir šešėlio meistras, labai intymiai ir kartu realistiškai perduoda šio įvykio dramą. Antikinio Egipto eksponatai — figūros, gyvuliai, dviveidžiai dievų biustai pasižymi stilizuota, šalta, bet kartu šaunia išraiška. Priešromėninis etruskų menas pasireiškia šventyklų reliefais, bronzinėmis figūrėlėmis. Ne vieno parodos lankytojo akį patraukia mažutė bronzinė vaikučio statulėlė, kur nuogas vaikutis sėdi pasipuošęs karoliais.

Bizantiškas menas daugiausiai susideda iš tekstilės darbų. Vienas toks pavyzdys yra „Apreiškimas“. Raudoname fone, aplink apvestu, juodomis ir raudonomis gelėmis išpuoštu ratu, matome tipiškas 10-tojo amžiaus bizantiškas, sustingusias stilizuotas figūras.

Dievas nėra šališkas žmonėms...

(Atkelta iš 2 psl.)

Duok savo malonę ir sudėgink mūsų kaltes. Gelbėk mus ir pakelk iš tamsos mūsų šviesą.

Išlausyk mūsų šauksmą, atverk savo ausį ir apsaugok mus nuo užsikrėtimo nuodėme.

I tave, Šviesusis Dieve, mes meldžiamės. Palaimink mūsų artimuosius.

Aišku, kad indų šventosiose knygose yra krikščionybėi ir svetimų dalykų, sako Buehlmann. Bet šalia to visko yra ir giliai paslėptų, žėruojančių deimantų. Bažnyčia galėtų juos išraskyti ir įsegti į Kristaus vainiką. (20)

II Vatikano susirinkimas sako: Dievo „apvaizda, jo rodomas gerumas ir išganymo planai apima visus“ (Bažnyčios santykiai su nekrikščionių religijomis, 1). „Tad Bažnyčia ragina savo vaikus, kad sumaniai ir su meile kalbėdamiesi ir bendradarbiaudami su kitų religijų sekėjais ir šviesdami krikščioniškojo tikėjimo bei gyvenimo pavyzdžiu, pripažinti, išsaugoti ir ugdyti juose esančią dvasinę ir dorinį gerį bei visuomenines, kultūrinės vertybes“ (t.p., 2). (Pabrūkiami straipsnio autoriaus).

*Šis mūsų teologo kun. Augustino Rubiko (Memmingen, Vokietija) straipsnis yra papildytas jo paskaitos, skaitytos Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavime 1982 m. lapkričio mėn. 26 d. St. Petersburg Beach, Floridoje, teksta.

ISNAŠOS

1. Arkiv. dr. J. Skvireckas, *Šventasis Raštas Senojo Testamento*, I. II laida. Roma, 1955, p. 15.
2. Prad. 7,17 bei 8,3. Žiūr. Hinker Speidel, *Wenn die Bibel recht haette...*, KBW Stuttgart, 1970, p. 7-19.
3. *Religion und Leben*, 1906, p. 159.
4. Walbert Buehlmann, *Wenn Gott zu allen Menschen geht. Fuer eine neue Erfahrung der Auserwahlung*, Herder, 1981, p. 199.
5. Buehlmann, 199.
6. Norbert Lohfink SJ, *Gott und die Goetter im Alten Testament*, Theologische Akademie 6, Knecht, 1969, p. 64.
7. Alfons Auer, *Autonome Moral und christlicher Glaube*, Patmos, 1971, p. 75.
8. Buehlmann, 154-5.
9. Auer, 89.
10. Buehlmann, 202.
11. Buehlmann, 202.
12. N. Lohfink, 66.
13. Buehlmann, 15.

Gausi šioje parodoje yra išlikusių pirmųjų krikščionių meno. Reliefinių sarkofagų fragmentai, freskos, statulos atvaizduoja Kristaus ir jo apaštalų gyvenimo scenas. Gal iš tų laikų didžiausia skulptūra yra „Gerasis ganytojas“, kur piemuos neša ant pečių užsidėjęs avį. Spėjama ir manoma, kad tai gali būti pirmasis Kristaus atvaizdavimas.

Dvidešimtojo amžiaus skyrius turi daug eksponatų iš įvairių misijų kraštų ir Ramiojo vandenyno salų. Tai misijonieriams sudovanoti Afrikos tautelių primitivūs skulptūros darbai, žmonių figūrėlės.

Šio šimtmečio menininkams atstovauja prancūzai: Rouault su stipriai išraiškiu ir giliu kūriniu „Šventasis veidas“ ir Matisse natūralių, besikartojančių formų, ornamentinės nuotaikos kūrinyje „Gyvybės medis“. Amerikiečių menininko Beni Shahn akvarelės ir temperos paveikslas „Trečioji alegorija“ atvaizduoja dešimtį Dievo įsakymų.

Ši dabar vykstanti Vatikano paroda suteikia retą progą pamatyti įvairių periodų, menininkų, stilų meną. Čia tik trumpai sumini keli parodos pavyzdžiai iš gausybės eksponatų. Žiūrėva lygiai taip pat stebina tiek garsieji menininkai, tiek niekur nematyti pirmųjų krikščionių meno fragmentai. Tik parodoje apsilankęs, meno mėgėjas pajus ir išgyvens šį meną. Kiek daug grožio, nuostabos, istorijos yra šioje turtingoje parodoje. Lankytojas, apžiūrėjęs eksponatus užimančius du muziejaus pietinės pusės aukštus, išeis praturtėjęs patirtimi, jį įtraukęs nematytus meno kūrinius. Paroda yra kaip didžiulė meno istorijos knyga, kuri pradeda nuo meno istorijos pradžių ir baigia su šių dienų menu. Skirtumas tik toks, kad vietoje atspausdintų pavyzdžių, čia matome originalius meno kūrinius.

Czesław Milosz

CAMPO DI FIORI

Romoje, Campo di Fiori
Alyvų, citrinų kraitės,
Ant grindinio purslai vyno,
Trapios žiedų skiautelės.
Rausvą moliuskų valksną
Stalvos pabėrė prekeiviai,
Vynuogių tamsios kekės
Krenta ant persikų puoko.

Šičia kadaise ant laužo
Degė Giordano Bruno,
Budelis peleną žarstė,
Smalsulioai grūdės į ratą.
O vos tik užgesus liepsnai
Vėl pilnos buvo tavernos,
Alyvų, citrinų kraitės
Vėl ant galvų lingavo.

Mąstiau apie Campo di Fiori
Varšuvoj prie karuselės
Giedrą pavasarį, temstant,
Aidint muzikos trenksmū.
Salves už geto mūrų
Stelbė melodijos trenksmas,
Skriejo krykšdamos poros
Į giedrą vakaro dangų.

Vėjas iš degančių gatvių
Juodus aitvarus nešė,
Juodus vainiklapius gaudė
Žmonės prie geto sienų.
Plaukštė rūbus mergaitėms
Tas vėjas iš degančių gatvių,
Linksmos minios klegėjo
Šventišką Varšuvos dieną.

Gal kas pasakys: tai ženklas,
Jog Romos, Varšuvos liaudis
Prekiauja, mylisi, žaidžia
Ir net nepastebi laužo.
O kitas ištars: tai ženklas,
Jog viskas žemėj praeina,
Jog užmarštis gilėja
Dar neužgesus liepsnai.

Bet aš tą dieną galvojau,
Jog žuivantis lieka vienas,
Mąstiau apie tai, jog Giordano,
Kopdamas ant ešafoto,
Žmonių kalboj nesurado
Vieno vienintelio žodžio
Tarti sudie žmonijai —
Žmonijai, kuri pasilieka.

Vel skubinos lenkti taurę
Ir jūrų žvaigždėm prekiauti,
Alyvų, citrinų kraitės
Viliojo Campo skruzdyną.
O jis jau buvo nutolęs —
Sakytum, praslinko amžiai,
Kol jie akimirka žvelgė
Į jo ugninį skridimą.

Ir tu, kur žūva vienatvėj,
Pasaulis jau nebeįturi,
Pati jų kalba ataidi
Iš negyvos planetos.
Kol viskas virs į legendą,
Ir taryk, po daugel metų,
Naujamam Campo di Fiori
Maitišką žiebs poetas.

1943, Varšuva

Vertė T. Venclova

Šių metų gegužės mėn. 24-27 dienomis Romoje vykusios slavistų konferencijos dalyvius specialioje audienčioje priėmė popiežius Jonas Paulius II. Nuotraukoje šv. Tėvas kalbasi su mūsų poetu ir

esėjusiu Tomu Venclova. Konferencija buvo skirta žymiamam rusų poetui ir filosofui Vjačeslavui Ivanovui (1866-1949) — apie jo kūrybą vienas iš pranešimų konferencijoje skaitė Tomas Venclova.

NAUJI LEIDINIAI

• *Aušros spinduliai*. Chicagos Aukštesniosios Lituanistikos mokyklos moksleivių metraštis, 1982-83. Redaktorius — Vidas Norėika. Redakcinė komisija: Saulius Eidukas, Vilma Grabauskaitė, Andrėja Kaminskaitė, Ingrida Naudžiūtė, Rūta Tamošiūnaitė, Aras Tifunelis, Vida Urbaitė. Užsklandos Renatos Raudytės, Jono Stroliaus, Tomo Stroliaus ir Aro Tifunelio. Metrašcio globėjas — CALM direktorius Jevžas Masilionis. Išleido CALM Tevų komitetas. 132 psl. Kaina — 5 dol.

Tai 24-tasis Chicagos Aukštesniosios Lituanistikos mokyklos metraštis, jam parinktuju vardu ir įvadine dedikacija skiriamas

Ankstyvo 20 šimt. Bavili genties kaukė iš dažyto medžio ir odos — dalis Vatikano Pontifikalinio misijų etnologinio muziejaus rinkinio.

prisiminti ir pagerbti pirmojo samoningo lietuviško laikraščio *Aušros* šimtmečio sukaktį. Metraštyje spausdinami 48 moksleivių rašiniai: 38 individualiniai (po 1 rašinį 25, po 2 — 5, po 3 — 1; ir 10 kolektyvinių, kuriuose dalyvauja 57 moksleiviai. Keturi mokiniai dalyvauja ir piešiniuose. Leidinys labai gausiai iliustruotas mokslo metų darbo, įvairių mokyklos iškilnių ir, aišku, šių metų abiturientų nuotraukomis. Pabaigoje pateikiama CALM 1982-83 mokslo metų veiklos apžvalga.

Moksleivių rašiniai suskirstyti į šešis skyrius: Kelionės (jaunoji karta labai daug pasaulio jau mačiusi — jie buvo ir Lietuvoje, ir šiaurės, ir pietų Europoje, ir Pietų Amerikoje, ir Kanadoje, ir Karibuose, ir Havajuose, nekalbant apie įvairius Jungtinių Valstijų užkampius), Mokykloje ir gyvenime (kur moksleiviai atskleidžia savo patirtį lituanistinėje mokykloje ir apie ją, viską pasvėrė, šiltai atsiliepia), Metų laikai, Žmogus ir gamta (ir mūsų jaunuoliai yra persiėmę dabartinių visuotinių rūpesčių gamtos apsauga, prisiima tai kaip savo pačių atsakomybę), Mūsų svarstymai (čia jų mintys apie Dievą ir žmones, apie žmogaus teises ir sąžinės laisvės varžymą okupuotoje Lietuvoje, apie savo pačių ryšį su Lietuva — ką jiems Lietuva davusi, ką jie žada jai duoti), Kūrybiniai bandymai (čia realistinės iškarpos iš jaunų žmonių gyvenimo ir taip pat polinkis į pasaką). Dėmesį patraukia ir

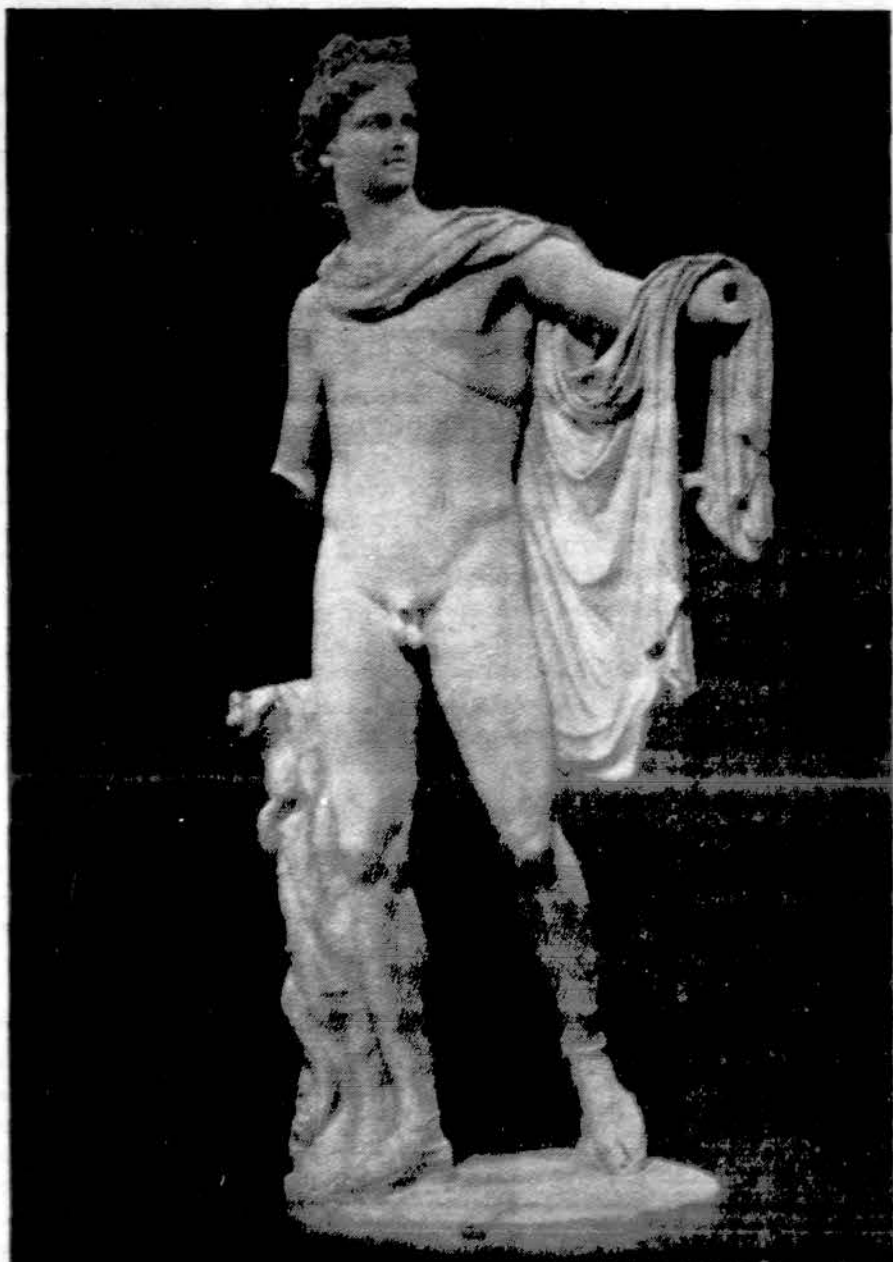
kolektyvinis 7-tos klasės mokinių darbas tema „Kam ir už ką aš turiu būti dėkingas“ — rašinėlyje po rašinėlio mokiniai atskleidžia šiltes ir draugiškus savo santykius su tėvais ir mokytojais, savo užtikrintą vietą šeimoje ir visuomenėje, jose patiriamą paramą ir pagarbą jauniausiems nariams. O to gerokai trūksta šiaip mūsų gyvenamo krašto visuomenėje ir iš to, jeigu tikėti amerikiečiais sociologais, ir kyla didžiausios negerovės šio mato jaunume.

Gian Lorenzo Bernini, Danielius liūtų narve, 1655, terakota.

— jauni žmonės apleidžiami, nesuprantami, nepalaikomi vyresniųjų dėmesiu ir meile. Nejaugi dabartinė išeivijos lietuvių karta, auginti paauglius jaunuolius ir lituanistinėse mokyklose juos mokanti, bus suradusi ir įgyvendinusi palaimingą derinį tarp rūpestio vaikų elegesiu (paveldėtą dar iš ankstesnių kartų) ir pagarbos bei atlaidumo jaunam, besivystančiam žmogui (kurios bus pasisėmusi daugiausia iš studijų ir patirties naujajame krašte), atsisakydama atšiaurumo ir prievartos, kaip esminių bruožų vyresniųjų santykiuose su jaunimu. Kaip tik ryšium su tuo, kai skaitome *Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką* apie mokytojų neįmonišką elgesį su vaikais (tiesiog reikia prisiversti įtikėti, kad šitaip vaikus traktuoją pedagogai), dažnai kyla klausimas, ar neateina tiems persekiojtojams į pagalbą suaugusių „tradicinė“ laisvė engti ir niekinti mažesnius žmonių visuomenės narius. Vargu, ar jie įstengs, kad ir valdžios įsakytų vaikų religinį persekiojimą taip savo sąžinės netramdomi vykdyti, jei neturėtų po ranka tų visokių autoritetinių prerogatyvų, visuomenės laidojimų. Tad reikia džiaugtis, kai protarpiais pamatome išeivijos lietuvių, taip kaip ir šiame metraštyje ar kituose jaunimo leidiniuose, augančius stipriais, jautriais, savo vertę žinančiais žmonėmis. Tokių niekad nebus per daug visai mūsų tautai.

(Nukelta į 4 psl.)

Belvedere Apolonas (marmuras) — maždaug 130-40 m. po Kr. Romoje sukurta graikų bronzinio originalo kopija.

Man brangiausias darbas yra su vaikais...

Pokalbis su muziku Faustu Strolia

MARIJA SMILGAITĖ

— Siemet Balzeko lietuvių kultūros muziejaus pokylyje rugsėjo 17 d. Chicagoje bus pageriamas Jūsų įnašas į lietuvių muzikinį pasaulį. Su kokia nuotaika priimate šį pažymėjimą?

— Man atrodo, kad čia šūvis ne visiškai pataikytas, nors gal ir ne visai pro šalį. Aš nesu tiek nusipelnęs muzikiniam pasauliui, kiek daug kitų tvirtai dirbančių lietuvių muzikų Chicagoje. Čia per didelius vargus yra kas nors grynai lietuviško padaroma ir reikėtų tikrai kitus pastebėti kur kas anksčiau, negu mane. Bet jei kalbama apie lietuvių jaunimo muzikinį pasaulį, tai čia gal man ir pritiktų dėmesys.

— Jums priskiriama įvairūs titulai: menininkas, chorvedys, kompozitorius, muzikos vadovas. Kurį Jūs laikote svarbiausiu?

— Aš savęs nei menininku, nei kompozitorium nelaikau. Pagal pasirošimą, esu muzikos mokytojas. Noriu atskleisti muzikos grožį ir parodyti jį taip, kad ir kitas galėtų jį suprasti, įvertinti ir juo džiaugtis. Jaučiu, kad esu Dievo apdovanotas tam tikru būdu, kuris leidžia su jaunimu dirbti ir prie jo priėti. Esu laimingas, kai kokio muzikinio gėrio sekla galiu pasiekti po kiek galima daugiau jaunų žmonių. Didžiuojuosi, kad per pamokas pritraukiau keletą pradžios mokyklos mokinių, kurie šiuo metu yra muzikos mokytojai aukštesnėse mokyklose.

— Jūs sakote, kad savęs menininku nelaikote, bet kiekvienas muzikinis pasirodymas reikalingas meninės išraiškos.

— Aš bandau, kiek galima meniškiau viską atlikti, bet dirbu su plačia mase, tai tų plonybių per daug negaliu ieškoti. Su chorois darbas yra daugiau diplomatinis. Čia ateina įvairaus pajėgumo žmonės, kurie nori kartu dalyvauti muzikinėje grupėje. Tavo paskirtis yra juos apjungti, nežinint, kai kada didelių balsinių skirtumų. Turi priimti viską kaip gerą ir iš to padaryti junginį, kuris žydėtų, klestėtų ir gyvuotų. Bet lig šiolie sekasi. Jei būtų nesisekė, tai būčiau jau senai ejęs kitur.

— Kada Jūs pradėjote dirbti su chorois?

— Pradėjau darbą, tik ką baigęs lietuvišką gimnaziją, prieš trisdešimt penkerius metus. Tai buvo 1948 m. tremtinių stovykloje Vokietijoje. Su broliu Vytautu pasidalijome vadovavimą bažnytiniam chorui. Kaip dažniausiai pasitaiko, kas nors dėl susidariusių aplinkybių pasitraukia ir reikia tą tuštumą užpildyti. Tuomet yra proga jaunesniems išbandyti jėgas.

— Ar Jūs iš karto pripatote prie to darbo?

— Aš niekuomet nemaniau, kad būsiu muzikas. Studijavau architektūrą. Turėjau palinkimą į paisybą, braižybą ir buvau stiprus matematikojas. Bet visiška nusiūktis ir palikti muzikinį gabumą ar pajutimą atrodė prieš mano sąžinę. Paskui gyvenimas taip susiklostė, kad pasilikau muzikoje.

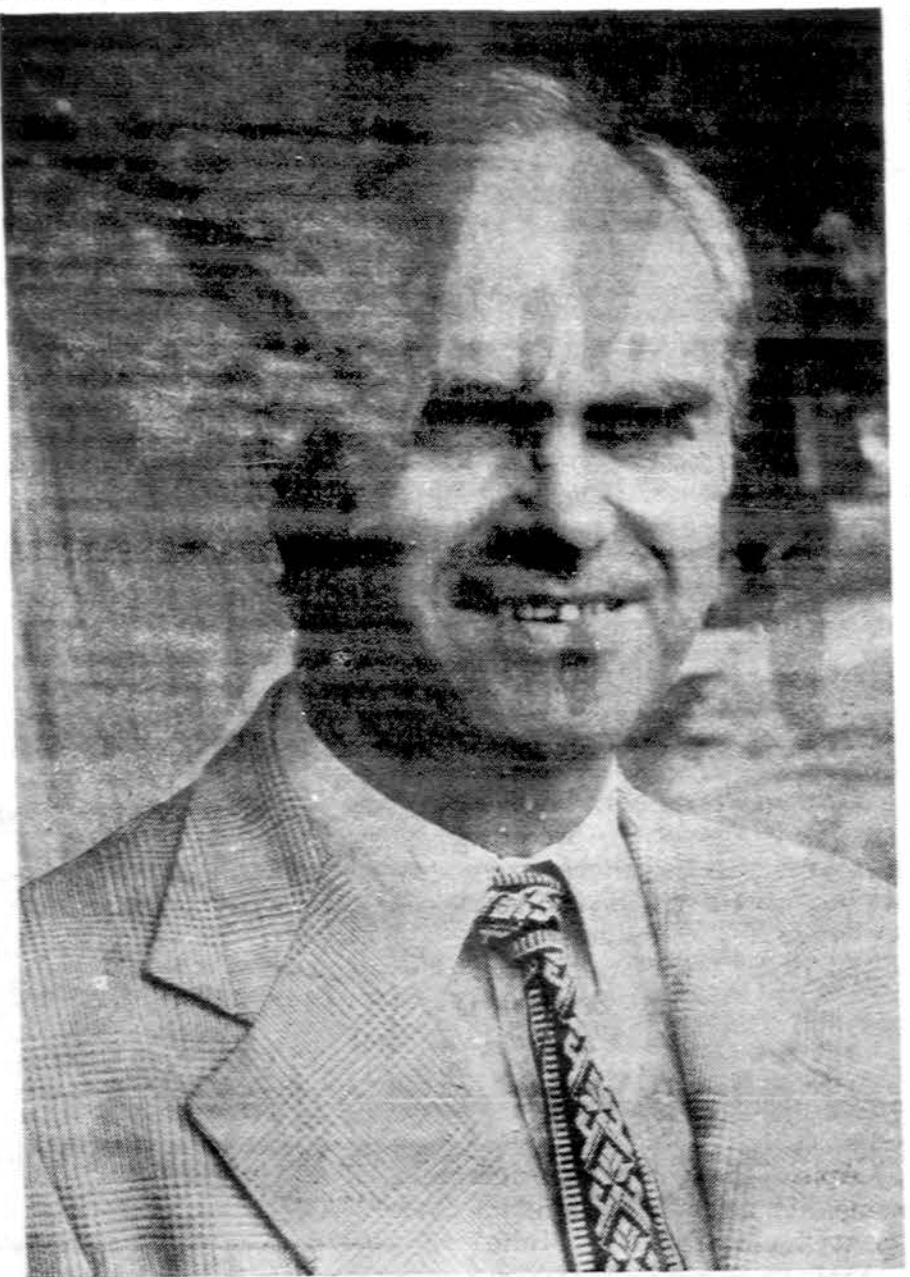
— Jūsų tėvas buvo muzikos mokytojas, motina koncertinė dainininkė ir dar abu broliai reikšiami muzikoje. Kiek tai paveikė Jūsų apsisprendimą?

— Manau, kad tam tikru atžvilgiu buvo geresni laikai. Jaunimas labiau pripažino tėvų autoritetą —ėjo į tą pačią sritį, savinasi iš tėvų, tai, ką galėjo. Dabar yra sunkiau jaunimą nukreipti — visi nori būti labiau nepriklausomi. O mes buvome tokioj DP stovykloje, kuri buvo tiesiog bala. Nebuvo galima nei išvažiuoti, nei nieko. Tai aš ėmiau pamokas pas tėvelį.

— Kada Jums paaiškėjo, kad jau nuo muzikos nepasitrauksite?

— 1949 metais reikėjo grįžti iš Pinnbergo universiteto į namus ir ruošti emigracijai į Ameriką. Paskui, dėl visokių kliūčių pasilikus stovykloje, jau nebebuvo galima taip lengvai vėl tęsti tas studijas ir reikėjo laukti, ir laukti, ir laukti. Taip visos svajonės pasibaigė. Dainelė buvo sudainuota.

— Kokią išpūdį paliko Jūsų pirmieji metai Amerikoje?

Faustus Strolia

Nuotrauka P. Maletos

— Man labai patiko gyvenimas East Chicago lietuvių kolonijoje. Turėjome Zigmą Moliejaus teatrą, kur dažnai atsilankydavo aktorius Stasys Pilka. Turėjome labai balsingų vyrų orkestrą. Galima pavydyti, kiek tokia maža kolonija gerų dainininkų turėjo. Taigi buvo labai graži pradžia Amerikoje.

— Kaip Jūs įsijungėte į muzikinį gyvenimą Chicagoje?

— Pradėjau dirbti Chicago Aukštesniojoje Lituanistikos mokykloje pas panelę Rūgytę, o paskiau susidarė naujos galimybės kiekvieną vasarą važiuoti į stovyklą ir vėl dirbti su jaunimu. Tuomet pradėjo viena grupė po kitos kviesi, o jaunesniuose metuose, kai pinigai mažiau rūpėjo, tai buvo labai smagi patirtis. Dalintis džiaugsmu, dalintis lietuviška daina, taip kad ir kitas ją pasisavintų, yra tiek pat malonu mokytojui, kiek ir mokiniui. Gal net daugiau mokytojui.

— Jūs ilgai dirbote muzikos srityje, prieš išsilydindami laipsni. Ar Jūs išlydėte taip dabartiniam jaunimui daryti?

— Aš dirbau muzikoje jau nuo 1948 metų, o tiksliai 1970 metais gavau bakalauro laipsnį ir 1972 metais magistrą iš muzikinės pedagogikos. Baigiau mokslą, belankydamas konservatoriją vakarais ir tai užtruko 8 su puse metų. Aš nesiliūciau nei vienam taip daryti. Bet esu pokario produktas, tai gal viskas be tvarkos, nes sąlygos buvo nenormalios.

— Kaip Jūs vertinate savo studijas?

— Labai, labai aukštai laikau amerikiečių muzikos mokyklą. Man buvo nuostabu susipažinti

su muzikos mokytojų idealizmu. Amerikoje yra tiek neįsivystytos, bizniui tarnaujančios muzikos, ir dar tuo pačiu metu skelbiama, kad klasikinė muzika patenkina tik elitą, tad man nepaprastai gili išpūdį padarė tas siejiamasis rimta muzikos tradicija.

— Nuo atvykimo į Ameriką, Jūs dirbate kaip vargonininkas ir muzikos vadovas parapijų bažnyčioms ir mokykloms. Kas Jūs patraukė į tą sritį?

— Čia irgi prasidėjo iš reikalo. Trūko žmogaus, perėmiant darbą ir atėjus po kitų, jau gerą pradžią turėjau. Aš nesitikėjau pasilikti to srityje, bet Bachui tai buvo gera sritis, o ir Bronius Budriūnas, vienas iš mūsų produktingiausių kompozitorių, vertėsi vargonininkyste. Pirmajis ir Sasnauskas, mūsų pirmieji muzikos didžieniai, Lietuvai dar tik besikeliant, buvo vargonininkai, tai ir man atrodė pakaks.

— Kiek suprantu, Jūsų vadovaujamų lietuvių chorų repertuarus sudaro dainos, o amerikiečių — giesmės?

— Lietuvos Vytėjų choras yra ir tautinis, ir bažnytinis choras. Mes savo repertuaru turime labai daug religinių kūrinių. Kaip sako, esame „prie tončiaus, ir prie rožančiaus“. Puoselėjame abi sritis. Pasirodome visuomenei, bet taip pat giedame, pvz., Šv. Kazimiero kapinių 80-to jubiliejaus proga, lietuviškų parapijų šventėse. Gyvenimo sąlygos nulėmė, kad pragyvenus iš darbo nelietuviškose parapijose. Šia proga prisimenu, kad mažiausiai dvylika metų išdirbau vien juodųjų parapijose. Maloniai prisimenu daugelį momentų, ypač dirbant su vaikais. Niekuomet nepamiršiu

vienos scenos, kai juodukas pribėgo, mane apkabino ir pasakė: „Aš taip norėčiau, kad tu būtum mano tėtė“.

— Iš visų Jūsų muzikinių darbų, kas arčiausiai prie širdies?

— Man brangiausias darbas yra su vaikais, juos pasigauti iš lopsio ir atvesti į lietuvišką gyvenimą su daina. Antrojoje vietoje yra darbas su nutautusiais lietuvių kilmės žmonėmis. Aš noriu, kad jie jaustųsi esą lietuviai, tuo didžiuotųsi ir liktų su mumis. Mes sugyvename ir, atrodo, vienas kito kalbą ir interesus suprantame. Negalima noreti, kad Amerikoje gimusiųjų prieaiglis lygiai taip pat galvotų, kaip iš Lietuvos atvažiuavę pokario metais žmonės. Ačiū Dievui, kad jie yra labai lietuviški, ir ačiū jiems, kad jie tiek dar tą Lietuvą širdy nešioja. Linkiu tik mūsų jaunimui ir mums patiems išlikti tiek ištikimais Lietuvai, kiek jie yra.

— Kas Jus daugiau traukia — darbas su žmonėmis, su muzika, su lietuviška muzika?

— Aš manau, kad negalima išsulyti jokio produkto, pačiam neįsitikinus jo verte. Aš esu labai įsitikinęs lietuviškų dainų nepaprastu grožiu iš muzikinės ir iš poetinės pusės. Man yra didelis malonumas pertraukti dainą ir priminti, koks tai yra perliukas. Tokiu būdu, ypač jaunimas, pabunda, pamėgsta ir įsijungia į dainą be jokių didelių šūkių. Viskas yra subtiliai perygyvenama iš vidaus. Žinoma, yra maloniau dirbti su jaunimu, kai jis yra tavo pusėje, bet tą irgi reikia išsikovoti. Kaip sakiau, gerai pažįstant savo produktą ir jį įtikinamai perduodant, nėra abejonės, kad galima sužavėti ir jaunas sirdis.

— Jūs sakėte, kad nelaiškote savo kompozitoriui, bet esate parašęs nemažai lietuviškų dainų ir giesmių.

— Aš formaliai nesu baigęs kompozicijos mokslų, o ar pasaukima turu, tai gal kiti nuspręs. Mano dainos skamba lietuviškojo jaunimo tarpe Amerikoje. Populiariausia yra „Grįšim, grįšim“, kuri jau žinoma kaip dvidešimt su viršum metų. Skautai kiekvienais metais prašydavo po vieną ar dvi dainas parašyti į stovyklom ir aš su mielu noru patarnaudavau tam reikalui.

— Kokie Jūsų ateities planai?

— Dirbdamas amerikiečių parapijoje, jaučiu pareigą, kiek galima daugiau kelti Lietuvai daromą skriaudą. Tuo reikalu parašau po straipsnelį parapijos biuletenyje. Dabar, kai kardinolas Bernardin ir vyskupų kolegija griežtai pasisakė prieš JAV didesnę apsiginklavimą, jaučiu pavojų, kad susilpnėjusi Amerika neteiks vilčių Lietuvos rytojui. Ta proga man norisi suruošti savo bažnyčios muzikos (St. John Fisher) lietuviškos muzikos pasirodymą, į kurį reikėtų pakviesti mūsų arkivyskupą kardinolą Bernardin, jo rekomenduojamų būdu — malda, atkreipti dėmesį Lietuvai. Reikia pabudinti pasaulio sąžinę, kad Lietuvos reikalas niekada nebūtų pamirštas. Lai kardinolas balsas tuo pačiu stiprumu primena pasauliui, kad Lietuva turi būti laisva.

Dešimto Lituanistikos seminaro 1983 m. rugpjūčio mėn. 7-21 dienomis Chinton, Ohio lektoriai ir studentai.

Nuotrauka Romo Sakadolskio

NAUJI LEIDINIAI

(Atkelta iš 3 psl.)

• „Aušros“ spindulėliai. Kristijono Donelaičio Aukštesniosios Lituanistikos mokyklos Chicagoje metraštis, 1982-83. Spaudai paruošė ir redagavo Danutė Bindokienė. Viršelis Jono Malėkos. Nuotraukos Jono Tamulacio. 112 psl.

Juliaus Širkos, Kristijono Donelaičio Aukštesniosios mokyklos direktoriaus žodžiais, „Aušros spindulėliai“ tai 24 šiais metais išleidžiamų mokyklos abiturientų, kurie turės apšviesti išeivijos kelius. Kiekvienas abiturientas trumpu žodžiu aptaria šią vedamąją metraščio mintį. Aušros šimtmečiui ir Lietuvos laisvės troškimui skirti pirmieji metraščių puslapiai — čia ir rašinėliai, ir pirmi poetiniai bandymai. Po to, stambiausią metraščio dalį, kaip Kristijono Donelaičio Aukštesniajai mokyklai įprasta, sudaro pačių mokinių parašyti lietuvių literatūros — atskirų rašytojų, atskirų kūrinių, įvairių kūrybos temų ir aspektų nagrinėjimai, pvz. Partizanų tema Kazio Bradino poezijoje; Motiejus Valančius — tautos išsilaikymo vadas; Gamtos grožis Antano Baranauko „Anykščių šilėlyje“; Rašytoja Ieva Simonaitytė; Sartinė — žmogus ir valdovas; Dvyniai jaunuoju stiprėjimas karo baisenybėse (Birutės Pūkelevičytės Aštuoni lapai); Žmogus ir velnias lietuvių pasakose; Ar teisingumas valdo kasdienybę? (Aloyzo Barono Abromas ir sūnus). Mokytojų pasirošimas ir apdai-

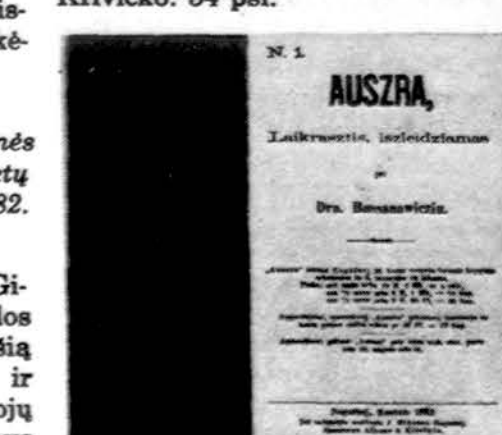
atoriai prisimins vaikystės dienas, susimąstys, prisiminę savo pažadus būti gerais lietuvišiais, puoselėti lietuvių kalbą. O jeigu nuo jų yra atsimetę, tuomet gal kaip Vincas Kudirka, paskaitę pirmąjį Aušros numerį, ir jie panorės atgyti savo tėvų kraštui, kalbai ir kultūrai. Mokytojai tad kreipiasi į juos: „Šiandien jau esi žymiai pajėgesnis, negu tada, kada rašei šias eilutes. Šiandien jau esi pajėgus daug ką atlikti, ko norėjai tada, bet negalėjai“. Tai yra ir platesnė prasme paėmus visų mūsų, vyresniųjų, linkėjimas savo jaunesiems — tegalime viltingai, kad jis bus priimtas. Leidinėlis gausiai iliustruotas dailiom V. Noreikos ir Gintaro Plačo nuotraukomis nuo Dariaus-Girėno mokyklos pradžios iki pat paskutiniųjų metų.

• Vyturėlis. Marquette Parko Lituanistikos mokyklos metraštis, 1982-1983. Chicago: Marquette Parko Lituanistikos mokyklos Tėvų komitetas, 1983. Spaudai paruošė Lakštonė Vėžienė. Viršelis — Rimos Polikaitytės. 56 psl.

Mokyklos vedėjos Ona Jagelienė ir Bronė Prapuolenienė įvadiniame žodyje Vyturėlį skiria patiems mokyklos mokiniams, kurie vėliau jį bevertingai galės prisiminti savo pirmuosius literatūrinius ir meninius bandymus, bet taip pat pažymi, kad Vyturėlis kasmet skelbia, jog Marquette Parko lituanistikos mokykla Chicagoje yra gyva ir pajėgi. Ir tai tiesa, daugybė mažų rašinėlių ir eilėraščių, o taip pat ir gausūs piešiniai, palidija priaugusių dar vieną lietuvišką išeivijos kartą, kuri be abejo bus kitokia, bet bus mūsų tautos dalis. O Vyturėlis jau dabar sudaro progą, kad ir ankstyvam, bet džiuginančiam žvilgsniui į ją.

• Lietuvių Vasario 16 gimnazijos metraštis, 1982-83. Lampertheim-Huettenfeld, Vokietija: Vasario 16 gimnazija, 1983. Metraštį paruošė: Živilė Grodbergienė, Bronė Lipšienė, Ona Siugzdinienė, Marija Šmitienė, Andrius Šmitas. Viršelis Alfonso Krivicko. 54 psl.

• Dariaus - Girėno Lituanistikos mokyklos dvidešimties metų sukaktuvinis leidinys, 1962-1982. Chicago, 1983. 40 psl.

Pateikiama glausta Dariaus-Girėno Lituanistikos mokyklos Chicagoje istorinė apžvalga su šia mokyklą baigusiuju mokinių ir joje mokytojųvusių mokytojų sąrašais. Tai vertingų duomenų išeivijos istorijai. O po to visas leidinėlis skirtas mokinių kūrybai, paimitai iš pirmųjų mokyklos laikraščių,ėjusių Lituanikos vardu, numerių. Tikslas — paskaitę juos, dabar jau suaugę jų

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

pranešėją perkratyti anketos analizės prielaidas. Galima buvo matyti, kad smagu tokiai gyvai auditorijai kalbėti.

Vasarą atsisveikina Sodas, Michigan miestelyje vyksta Santaros-Sviesos metinis suvažiavimas. Suvažiavimo programa, kaip ir paprastai, itin stipri savo lituanistiniu komponentu.

Suvažiavimo rengėjams pavyksta metai iš metų kūrybingai įsivaizduoti, kokiais naujais keliais galima stengtis prieti prie lietuvių kultūros — jie izoliuoja kitų gal dar neželgėtas problemas, kelia anksčiau nekeltus klausimus. Šviežios ne tik lituanistinių paskaitų temos, kaip pvz. šiais metais: tautosakos analizė, rusai liberalai ir baltų klausimas iki Pirmojo pasaulinio karo, sielvartas ir gedulas lietuvių išeivijoje, sąžinės tematika dabartinėje lietuvių ir rusų literatūroje, bet ir intriguojantys simpoziumų uždaviniai. Pirmasis — Lietuvių kultūros istorija: neišryškintos problemos, neįsąsąsotos metodologijos, atrodė, skirtingas pralaužti daugiau takų į pačių lietuvių kritišką savęs suvokimą pasaulinės kultūros kontekste.

Antrasis — Lietuvių moteris išeivijoje ir krašte: jos santykis su savimi ir kitais, visuomene ir vertybių sistema — bene pirmą kartą mūsų tarpe žada susitelkti prie „moterų klausimo“ tikrai išsamiai, iš pat pagrindų. Vien į šiuos keturis įvykius pasižiūrėjus, kyla pasitenkinimas didelio būrio išeivijos lietuvių neveltui praleista vasara — matyti rimtos pastangos auklėti šviesų, galvojančių ir suprantančių ir nerimantį lietuvi, naudingą savo tautai ir kitiems savo meto žmonėms. Tai turėtų paskatinti mūsų visus mažiau pasiduoti dejonėms apie mūsų kultūros galimybes išeivijoje, o daugiau kreipti dėmesį į progas ją ugdyti, kurių vis dėlto yra dar apėčiai. Tai gražiai išreiškė vienas studentas, komentodamas, ką jis patyrė Lituanistikos Seminare: „Man labai patiko būti dalimi tokios ypatingos studijų programos. Buvo smagu susipažinti su profesoriais, kurie mūs traktavo kaip lygius. Buvo gera įsigilinti į pačią lietuvių. Nors tai mano pirmas kartas, kai dalyvavau seminare, galu jau dabar pasakyti, kad pasiilgsiu šių kursų per žiemą. Bet žinau, kad grįšiu kitais metais, kartu su seserimi, broliu ir visais kitais, kuriuos tik galėsiu sužavėti, kalbėdamas jiems apie šiuos kursus“. Jam linkime sėkmės nešant šią gerą žinią savo bendraamžiams.

21.

Metraščio tikslas — supažindinti visus lietuvius su Vasario 16 gimnazijos Vokietijoje mokymosi sąlygomis, jos nuveiktą darbą, jos renginiais per praėjusius metus ir kasdieniniu mokinių gyvenimu pamokų ir laisvalaikio metu. Tiksliai ir dalykiškai pateikiama mokyklos programa, vengiant reklamos, bet duodant konkrečias sugestijas tėvams kaip apsispręsti, ar verta siųsti savo vaikus į jos mokyklą. Pateikiama žinios apie visus mokytojus, jų profesinę praeitį ir kvalifikaciją. Pateikiama apie mokyklos taisykles, gyvenimo sąlygas bendrabučiuose ir laisvalaikio užsiėmimus. Tada glaustai atpasakojami svarbieji mokyklos renginiai, įvairių joje veikiančių būrelių veikla. Aiskiai išdėstoma gimnazijos finansinė būklė ir pateikiama 1982 metų apyskaita. Leidinėlis gausiai iliustruotas nuotraukomis iš praeitų metų gimnazijos gyvenimo. Visiems JAV lietuviams, kuriems rūpi ši vienintelė lietuviška mokykla, įsteigta laisvajame pasaulyje, o ypač jaunuoliams ir jų tėvams, kuriuos traukia mintis savo patirtį praturtinti europinėje ir lietuviškoje aplinkoje, šis leidinys bus pravartus žinių šaltinis.

22.

• Pasaulio lietuvis nr. 8-9 (1983 rugp. - rugs.). Mėnesinis FLB valdybos leidžiamas žurnalas Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Redaktorius — Bronius Nainys. Administracija — Banūtė ir Romas Kronai. Adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636. Prenumerata metams — 10 JAV dol., atskiro numerio kaina — 1.50 dol.

Dariaus-Girėno lituanistikos mokykla Chicagoje jauniausieji mokiniai dainuoja kartu su savo muzikos vadovu Faustu Strolia.

Nuotrauka Gintaro Plačo